

How to cite: Panzyha, O. (2023). The Impact of the Contrastiveness Principle on the Process of Creating a System of Exercises for Teaching the German Language After English: Analysis of Approaches and Innovations. *Global Innovations and Collaborative Solutions in Contemporary Science* (pp. 162-165). Futurity Research Publishing. https://futurity-publishing.com/international_conference_3/

Вплив принципу контрастивності на процес створення системи вправ для навчання німецької мови після англійської: аналіз підходів та інновацій

The Impact of the Contrastiveness Principle on the Process of Creating a System of Exercises for Teaching the German Language After English: Analysis of Approaches and Innovations

Панзига Оксана Миколаївна ¹

викладач

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

м. Чернігів, Україна, oksana.panzyga@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1273-9772>

Accepted: November 12, 2023 | **Published:** November 21, 2023 | **Language:** Ukrainian

Abstract: This research presents the concept of the principle of contrastiveness in the study of the German language as a second foreign language after English. The necessity and relevance of learning the German language lie in its importance within higher education in Ukraine. Theoretical development of the topic utilizes methods of synthesis, analysis, information gathering, and generalization. The research aims to explore the phenomenon of contrastive linguistics and the specifics of selecting exercises for learning the German language after English. The results reveal lexical and grammatical differences in Germanic languages, which pose challenges in mastering certain topics of the curriculum. In conclusion, effective methods are provided to adhere to the principle of contrastiveness in the process of selecting or creating exercises for learning the German language in the educational process.

Keywords: contrastive grammar, foreign language learning, knowledge deepening, teaching tools and methods, modern approach.

Вступ

Контрастивний метод у засвоєнні іноземної мови зумовлене як позитивною, так і негативною інтерференцією у процесі навчання. Позитивна інтерференція є основою для формування асоціативних зв'язків з урахуванням етимологічних та семантичних особливостей лексичної одиниці. Негативна інтерференція, навпаки, призводить до виникнення хибних асоціацій.

Для успішної роботи зі студентами, які вивчають іноземну мову, викладачі повинні вміти розпізнавати і передбачати можливі джерела труднощів і помилок, запобігати цим помилкам і максимально використовувати подібні моменти.

У сучасній лінгвістиці існує низка термінів, що позначають галузь мовознавства, у якій дві або більше мов вивчаються на основі зіставлення і протиставлення. Порівняльна лінгвістика виходить із необхідності опису мов для цілей навчання іноземних мов. Таким чином, сучасна контрастивна лінгвістика є теоретичним узагальненням і своєрідною сублімацією вікового лінгвістичного опису людства.

Об'єктом порівняльного аналізу може бути будь-яке мовне явище, яке відповідає потребам прикладного дослідження. За умови, що вони стосуються питань прикладного характеру.

Результати дослідження

Багато дослідників аналізують вплив принципу контрастивності на процес створення системи вправ для навчання німецької мови після англійської, а саме сучасні підходи та інновації. Зокрема, Близнюк & Трушковська (2022) зазначають особливості, переваги та недоліки методики вивчення лексики у німецькій мові, вказуючи, що в сучасних умовах вивчення німецької мови важливими складовими є інноваційні технології та медійні засоби.

Наприклад, Ковтун (2021) аналізує поняття «контрастивної граматики». Зокрема, виявляє, що контрастивна граматика спрямована на встановлення спільних і несхожих, домінантних і рецесивних рис граматичних структур мов, що зіставляються.

У свою чергу, Ломакович (2019) підкреслює важливість підготовки системи вправ для вивчення німецької мови. Він вважає, що вправа повинна сприяти професійним та комунікативним вмінням.

Поздняков (2017) стверджує, що вправи для вивчення німецької повинні відрізнятися методичними особливостями від англійської, оскільки ці дві мови суттєво відрізняються словформами.

Для того, щоб гарантувати високу якість вивчення іноземних мов, у навчальний процес необхідно впроваджувати спеціалізовані методи. Викладачі повинні постійно шукати шляхи оптимізації навчального процесу. Одним із способів є робота над розпізнаванням і засвоєнням так званої латентної лексики, тобто слів, схожих за формою і змістом між рідною та іноземною мовами.

Свиридюк (2018) стверджує, що важливим аспектом у вивченні німецької мови є вироблення комунікативної навички, формування власної думки студента.

Для успішного викладання німецької мови викладач повинен вміти знати і передбачати причини можливих труднощів і помилок.

Яковчук (2022) запропонувала дидактичне формування ідентичності людини, що складається з когнітивного, афективного, ціннісного та активно-поведінкового елементів.

Засвоєння синонімів рідної та іноземної мови є результатом як позитивної, так і негативної інтерференції в процесі навчання. Позитивна інтерференція є основою для виникнення

асоціативних зв'язків, які враховують етимологічні та семантичні особливості лексичної одиниці. Негативна інтерференція, навпаки, викликає хибні асоціації.

Ворона (2021) виокремлює важливість використання онлайн-ресурсів для вивчення німецької мови на будь-якому етапі.

Основним завданням викладача у практиці викладання є спрямування уваги студентів на пошук спільних рис у мовних явищах (на рівні лексичних одиниць, граматичних структур та фонетичних явищ) та у мовленнєвих процесах (на рівні усного та писемного мовлення та у рецептивних видах мовленнєвої діяльності).

Одним з основних чинників вивчення німецької мови як другої іноземної після англійської є те, що обидві мови належать до західногерманської групи мов. Це означає їхню тісну генетичну спорідненість, яка проявляється по-різному. Насамперед, це проявляється в лексиці. Існує безліч відповідностей на рівні всіх частин мови:

Наприклад, die Musik – music (музика); der Nachbar – neighbor (сусід); schwimmen – swim (пливти); warm – теплий (тепло); lang; – long (довгий); in – in (в) тощо.

Значні подібності спостерігаються не лише на кореневому рівні, а й на складеному рівні.

Наприклад, der Regenbogen - rainbow (веселка); das Badezimmer - bathroom (ванна кімната).

Іншим доказом спорідненості між німецькою та англійською мовами є наявність в обох мовах більш-менш морфологічної асиміляції інтернаціоналізмів (в основному похідних від грецької чи латинської).

Наприклад, die Universität – university (університет); das Datum – date (дата); ; Studium – study (навчання); (Kilian et al., 1995).

Частота інтерференції залежить від таких чинників:

- рівень мовного розвитку та свідомого володіння рідною мовою;
- рівень володіння першою іноземною мовою - що вищий рівень володіння першою іноземною мовою, то менша інтерференція в процесі вивчення другої іноземної мови;
- інтервал між періодами вивчення двох іноземних мов, тим менший вплив має вивчення першої іноземної мови на вивчення другої іноземної мови.

Таким чином, існує два способи подолання небажаної міжмовної інтерференції: лексичний і граматичний. До лексичних методів належать:

- виокремити відмінностей у вимові та написанні слів у германських мовах, які здебільшого є космополітичними мовами грецького або латинського походження, де відповідні слова вимовляються і пишуться по-різному;
- охарактеризувати список подібної лексики в обох іноземних мовах і використовувати її для прискорення засвоєння лексики;
- з'ясувати відмінності в значенні слів у німецькій та англійській мовах відповідно.

Граматика, з іншого боку, включає в себе:

- ретельний аналіз граматичних систем обох мов з метою виявлення подібностей і відмінностей в утворенні та вживанні відповідних граматичних категорій;

- порівнювати та обговорювати граматичні структури першої та другої іноземних мов;
- порівнювати та обговорювати граматичні структури першої та другої іноземних мов, уникаючи та долаючи граматичну інтерференцію, зазначають (Kursiša & Schlabach, 2020).

Висновки

Можна стверджувати, що процес вивчення німецької мови як другої після англійської може бути оптимізовано, якщо враховувати вплив на навчання такого явища, як міжмовна інтерференція. Міжмовна взаємодія відіграє як позитивну, так і негативну роль у засвоєнні нової німецької лексики та граматичних структур. Зокрема, велике значення має генетична схожість між двома іноземними мовами: англійською та німецькою мовами. Поєднання аналогії та контрасту є, на нашу думку, ефективним способом подолання негативних наслідків використання лексичних та граматичних засобів. Важливо враховувати подібності та відмінності між іноземними мовами для досягнення бажаних результатів. Не менш важливим є вміння студента застосовувати стратегії, набуті під час вивчення першої іноземної мови, до другої іноземної мови. Тому в даному випадку рівень володіння німецькою мовою є одним із визначальних факторів оптимізації навчання. Результати цього дослідження можуть бути використані для розробки вправ і завдань для викладання німецької мови як другої іноземної.

Література

- Близнюк, Л. М., & Трушковська, А. Д. (2022). Традиційний та дигітальний підходи до вивчення німецької лексики: методи та особливості. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, (82), 150-154. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2022.82.26>
- Ворона, Т.О. (2021). Застосування онлайн-ресурсів як обов'язковий аспект вивчення німецької мови. *Закарпатські філологічні студії*, 16, 55-60. <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.16.10>
- Ковтун, О. В. (2021). Контрастивна граматики оцінки: проблема тлумачення ключових термінів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*, 4, 150-156. <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.4-2/25>
- Ломакович, В. Я. (2019). Успішно орієнтовані вправи для розвитку мовленнєвої діяльності учнів. *Науковий вісник Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка Серія : Педагогіка Кременець : ВЦ КОГПА ім. Тараса Шевченка*, 11, 57–68. <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/13701>
- Поздняков, О. В. (2017). Роль інтерференції в процесі вивчення німецької мови як другої іноземної після англійської. *Карпатський край. Наукові студії з історії, культури, туризму*. Івано-Франківськ : Видавництво ПНУ імені Василя Стефаника, 232-239. <http://surl.li/mxanm>
- Свиридюк, В. (2018). Формування комунікативних навичок з німецької мови у студентів-філологів із використанням фразеологізмів. *НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Серія: Філологічні науки*, 165, 557-563. <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/711202.pdf>
- Яковчук, М. (2022). Система мовленнєвих ситуацій для компетентісно орієнтованого навчання німецькомовного спілкування учнів 5 класів у закладах загальної середньої освіти. *Ukrainian Educational Journal*, (3), 127–136. <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-3-127-136>
- Янковець, О., & Янковець, А. (2019). Особливості викладання німецької мови як другої після англійської у вищих навчальних закладах України в умовах євроінтеграції. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України. Серія: педагогічні науки*, (5), 1-9. <https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/pedvisnyk/article/view/365>
- Kilian, V., Neuner, G., & Schmitt, W. (1995). *Deutsch als Zweitsprache in der Erwachsenenbildung: Curriculumentwicklung - Übungsmaterial - Lehrerfortbildung*. Langenscheidt. <https://www.amazon.de/Deutsch-Zweitsprache-Erwachsenenbildung-Volker-Klian/dp/3468494521>